

KRZYSZTOF MESZYŃSKI*

Warszawska Wyższa Szkoła Biznesu, Warszawa, Polska

RAFAŁ ROMANOWSKI*

Towarzystwo Wiedzy Obronnej, Warszawa, Polska

ZARZĄDZANIE BEZPIECZEŃSTWEM PAŃSTWA NA SZCZEBLU ADMINISTRACJI RZĄDOWEJ W OBSZARZE KOMPETENCJI MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI DOTYCZĄCYCH OBRONNOŚCI

STATE SECURITY MANAGEMENT AT THE LEVEL OF GOVERNMENT ADMINISTRATION
IN THE AREA OF THE MINISTER'S COMPETENCE AGRICULTURE AND RURAL DEVELOPMENT
RELATING TO DEFENCE

ABSTRAKT: W artykule przedstawiono problematykę dotyczącą kompetencji Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w obszarze obronności państwa. Autorzy artykułu przedstawili rozważania oraz wyniki przeprowadzonych w 2020 roku badań dotyczących kompetencji Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi i realizacji przypisanych zadań obronnych do działów administracji rynki rolne, rolnictwo i rozwój wsi oraz urzędu obsługującego Ministra – Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Prezentowany materiał nie zawiera informacji niejawnych, a materiałem źródłowym przedstawionych treści stanowią akty prawa wewnętrznego Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz dokumenty normatywne i opracowania zwarte. Efektem podjętego tematu są wnioski i postulaty dotyczące aktualnego stanu diagnozowanej problematyki i postulowanych kierunków zmian.

* dr inż. Krzysztof Meszyński, Warsaw University of Business, Warsaw, Poland

 <https://orcid.org/0000-0001-7600-3206> biuro@meszynskiconsulting.pl

* Rafał Romanowski Society of Defense Knowledge, Warsaw, Poland

 <https://orcid.org/0000-0002-8004-2117> Rafał.Romanowski@map.gov.pl

Copyright (c) 2022 Krzysztof MESZYŃSKI, Rafał ROMANOWSKI. This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.

SŁOWA KLUCZOWE: administracja rządowa, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, działy administracji rządowej, obronność, zadania obronne, zarządzanie bezpieczeństwem państwa.

ABSTRACT: The article presents the issues related to the competences of the Minister of Agriculture and Rural Development in the area of state defense. The authors of the article presented the considerations and results of the research carried out in 2020 on the competences of the Minister of Agriculture and Rural Development and the implementation of the assigned defense tasks to the administration departments of agricultural markets, agriculture and rural development, and the office supporting the Minister - the Ministry of Agriculture and Rural Development. The presented material does not contain classified information, and the source material of the presented content are acts of the internal law of the Minister of Agriculture and Rural Development, as well as normative documents and compact studies. The effect of the undertaken topic are conclusions and postulates concerning the current state of the diagnosed issues and the proposed directions of changes.

KEYWORDS: government administration, the Minister of Agriculture and Rural Development, government administration departments, defense, defense tasks, state security management.

WPROWADZENIE

Ciągłość zarządzania państwem w warunkach zaistnienia zagrożeń bezpieczeństwa typu zewnętrznego i w czasie wojny jest jednym z kluczowych uwarunkowań stanowiących nie tylko o przetrwaniu państwa ale przede wszystkim o poczuciu bezpieczeństwa ludności zamieszkującej teren kraju. Kluczową rolę w tworzeniu i utrzymaniu bezpieczeństwa narodowego spełnia państwo, jako najwyższa forma organizacji życia społeczeństwa. Głównym celem i motywem działania państwa jest zapewnienie interesów narodowych, w tym zapewnienie przetrwania i warunków rozwoju.

Przyjmuje się, że środkami polityki bezpieczeństwa będą wszystkie zasoby i instrumenty, przy użyciu których państwo stara się kształtować pożądane postawy i działania krajowych i zagranicznych aktorów bezpieczeństwa oraz pożądane stany zjawisk i procesów bezpieczeństwa narodowego.

Analiza istoty państwa w ujęciu rzeczowym i funkcjonalnym, pozwala na wyodrębnienie z otoczenia i uporządkowanie wewnątrz organizacji elementów wchodzących w skład jego struktury. Elementy te poprzez wzajemne oddziaływanie zapewniają prawidłowe funkcjonowanie systemu kierowania bezpieczeństwem państwa. Złożoność mechanizmów i wielość zadań w procesie zarządzania bezpieczeństwem państwa sprawia, że kierowanie w tak

wielopłaszczyznowej organizacji jaką jest państwo, jest procesem skomplikowanym wymagającym precyzyjnego przypisania kompetencji poszczególnym organom (w tym Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi) i instytucjom obsługującym.

Efektywność systemów zarządzania czy też kierowania bezpieczeństwem państwa w stopniu decydującym uwarunkowana jest od uregulowań ustawowych i wynikających z nich aktów wykonawczych w szczególności w odniesieniu do organów administracji publicznej oraz innych podmiotów realizujących zadania z obszaru bezpieczeństwa w tym dotyczących obronności.

Państwo staje się szczególnie wrażliwe na zakłócenia w funkcjonowaniu systemów produkcji i zaopatrzenia w żywność. Sytuacja, która zdaje się być możliwa do opanowania na terenach słabo zaludnionych, staje się wręcz dramatyczna w przestrzeni wielkomijskiej. Co więcej, często pojawia się efekt „kaskadowy”, jak np. w przypadku przerwy w produkcji żywności lub zawieszenia jej wytwarzania ze względu na nie spełnienie norm i wymogów formalnych. Sytuacja taka przekłada się na paraliż funkcjonowania społeczeństwa czy drastycznego wzrostu cen żywności. Wszystkie, wspomniane wyżej zakłócenia dotyczą systemów, o kluczowym znaczeniu dla bezpieczeństwa mieszkańców, będących w kompetencjach Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Niniejszy artykuł poświęcono problematyce zadań obronnych wynikających obszaru kompetencyjnego Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w działach administracji rządowej: rolnictwo, rozwój wsi i rynki rolne, w tym na postrzeganie tych zagadnień przez pracowników Urzędu Ministra Rolnictwa oraz jednostek podległych i nadzorowanych Ministrowi.

KOMPETENCJE MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI

W literaturze przedmiotu, a w szczególności w opracowaniach naukowych dotyczących bezpieczeństwa można zauważyć swoistą ewolucję poglądów od spojrzenia „militarystycznego” – dominującego w dawnych naukach wojskowych – gdzie tzw. obszar rolniczy postrzegano przede wszystkim, jako zapewniającą trwanie i przetrwanie (bezpieczeństwo w ujęciu negatywnym) do traktowania go, jako niezbędnego filara bezpieczeństwa w ujęciu pozytywnym (rozumianego, jako zapewnienie bytu i rozwoju). Podkreśla się konieczność patrzenia na bezpieczeństwo obszarów zarządzanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi przede wszystkim przez pryzmat ciągłości działania, czyli wytwarzania określonych produktów, usług oraz szybkiego odtwarzania tych zdolności w przypadku braku lub zniszczenia. Aktualnie,

w naukach o bezpieczeństwie dostrzega się tendencję do kompleksowego spojrzenia na problematykę bezpieczeństwa państwa. Można to zauważyć na przykład w publikacjach Waldemara Kitlera, Stanisława Sulowskiego i Michała Brzezińskiego, Tadeusza Szczurka, czy też Andrzeja Misiuka.

Ministerstwo Rolnictwa wraz z jednostkami podległymi i nadzorowanymi nie można traktować jako luźnego zbioru różnej wielkości jednostek administracyjnych, bez uwzględnienia ich funkcjonalnych i terytorialnych powiązań byłoby poważnym niedopatrzeniem. To niedopatrzenie staje się szczególnie groźne, jeśli występuje w obszarze zabezpieczenia egzystencjonalnych potrzeb mieszkańców w sytuacji zagrożenia zewnętrznego bezpieczeństwa państwa lub w czasie potencjalnej wojny.

Samo utworzenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi jak i również pozostałych ministerstw, w tym przyjęcie struktury organizacyjnej, kompetencyjnej oraz funkcjonalnej wynika z Konstytucji RP, szeregu aktów prawa powszechnie obowiązującego oraz na ich podstawie aktów wewnętrznych wydanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Oczywiście ministrowie nadzorują i kontrolują działalność organów i jednostek, w stosunku do których uzyskali uprawnienia nadzorcze na zasadach określonych w przepisach ustawowych. W celu dostosowania do polityki ustalonej przez Radę Ministrów zasad i kierunków działania podległych lub nadzorowanych centralnych organów administracji rządowej, innych urzędów lub jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej, minister właściwy do spraw rolnictwa i rozwoju wsi może wydawać wiążące wytyczne i polecenia kierownikom urzędów centralnych oraz kierownikom innych urzędów i jednostek organizacyjnych. Należy zaakcentować, że przywołane akty normatywne nie mogą dotyczyć rozstrzygnięć co do istoty sprawy załatwianej w drodze decyzji administracyjnej i zawsze wymagają potwierdzenia na piśmie. Przepisów tych nie stosuje się do organów, urzędów i jednostek organizacyjnych wchodzących w skład zespolonej administracji rządowej.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi wykonuje swoje zadania przy pomocy sekretarzy i podsekretarzy stanu, gabinetu politycznego ministra oraz dyrektora generalnego urzędu. Zakresu czynności sekretarzy i podsekretarzy stanu ustala minister, powiadamiając o tym Prezesa Rady Ministrów. Samego powołania (odwołania) dokonuje Prezes Rady Ministrów na wniosek właściwego ministra. Szczegółowy zakres działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi

określił Prezes Rady Ministrów¹ zarządzając, że Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi jest dysponentem części 32, 33 i 35 budżetu państwa i kieruje trzema działami administracji rządowej: rolnictwo, rozwój wsi i rynki rolne.

Prezesa Rady Ministrów zarządzeniem Nr 26 z dnia 28 lutego 2020 r. nadał statut Ministerstwu Rolnictwa i Rozwoju Wsi, wskazując, że urząd ten zapewnia obsługę Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, według właściwości przypisanych w rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 listopada 2019 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Zgodnie ze statutem w skład Urzędu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi wchodzi między innymi Departament Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego, który w imieniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi koordynuje prowadzenie przygotowań obronnych w ramach powszechnego obowiązku obrony RP, w odniesieniu do kierowników komórek organizacyjnych urzędu ministra oraz jednostek podległych i nadzorowanych.

OBSZAR PROWADZONYCH BADAŃ

Obszar badań empirycznych dotyczący obszaru obronności stanowiły komórki organizacyjne MRiRW oraz wszystkie jednostki podległe i nadzorowane przez Ministra Rolnictwa. Podstawową metodę pozyskania danych empirycznych stanowił sondaż diagnostyczny prowadzony za pośrednictwem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Badanie przeprowadzono z wykorzystaniem specjalnie utworzonego konta e-mailowego w Departamencie Zarządzania Kryzysowego, Spraw Obronnych oraz Ochrony Informacji Niejawnych. Poprzez e-maile przesłano formularze wywiadów eksperckich do 20 ekspertów oraz ankiety sondażowe do 550 respondentów - pracowników Urzędu Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz jednostek podległych i nadzorowanych.

Ponadto, na tym etapie wykorzystywano wiedzę autorów wynikającą z doświadczeń związanych z pracą w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi i w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Dla ustalenia wielkości próby poddanej badaniu ankietowemu wykorzystano informację o ilości pracowników w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi, jak i również w jednostkach podległych i nadzorowanych.

¹ Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 27 czerwca 2018 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Na podstawie art. 33 ust. 1 i 1a ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Radzie Ministrów (Dz. U. z 2012 r. poz. 392 oraz z 2015 r. poz. 1064)

W celu ustalenia minimalnej wielkości próby, jaka winna być poddana badaniu ankietowemu, niezbędne było określenie wielkości całej badanej populacji. Dlatego skierowano zapytania do Urzędu MRiRW oraz jednostek podległych i nadzorowanych z prośbą o podanie liczby urzędników tam zatrudnionych. Z uzyskanych informacji wynika, że w okresie objętym badaniem w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi, jak i również w jednostkach podległych i nadzorowanych było zatrudnionych łącznie 32124 pracowników administracji rządowej. Według uzyskanych danych wielkość badanej populacji wynosi więc razem 32124 osób.

W oparciu o opinię Departamentu Zarządzania Kryzysowego, Spraw Obronnych oraz Ochrony Informacji Niejawnych w MRiRW uznano, że wśród pracowników Urzędu Ministra (respondentów) występuje wysoki poziom wiedzy związanej z badaną problematyką. Spodziewany procent respondentów, którzy powinni posiadać poszukiwaną wiedzę, a więc wielkość frakcji, to 95% ($p=0,95$). Wielkość populacji nieznaną problematyki to 5% wyrażona w ułamku dziesiętnym $1 - 0,95 = 0,05$ ($q=0,05$). Zakładany błąd szacunku frakcji również wyrażony w ułamku dziesiętnym, tj. poziom istotności wyniósł 5% ($d=0,05$)². Z kolei dla poziomu istotności 0,05 współczynnik błędu wynosi 1,96³ ($z=1,96$). Dla znanej wielkości badanej populacji 32124 osób ($N=6412$) poszukiwana wielkość próby „n” wyniosła 304 osoby

Zatem minimalna próba reprezentatywna dla prowadzonego badania wynosiła 304 osoby. Dzięki przyjętemu sposobowi badania – ankietowanie internetowe – możliwe było dotarcie z ankietą do zdecydowanej większości badanej populacji. Łącznie skierowano do poszczególnych instytucji 550 ankiet (zgodnie z podziałem wynikającym z poniższej tabeli). Ilość dedykowanych ankiet dla pracowników wynikała z ilości osób zatrudnionych w danej instytucji. W ankiecie skierowanej do pracowników administracji rządowej w MRiRW oraz jednostkach podległych i nadzorowanych przygotowano dziesięć pytań merytorycznych, dotyczących infrastruktury krytycznej i jedno pytania dodatkowe, dotyczące charakteru pracy, jaką respondent wykonuje⁴.

Dla potrzeb procesu badawczego pozyskane opinie rozpatrywano w następujących grupach respondentów:

- urząd ministra,
- dział administracji rządowej rolnictwo,
- dział administracji rządowej rozwój wsi,

² Por. S. Nowak, *Metodologia badań społecznych*, PWN, Warszawa 2012., s. 306 – 307.

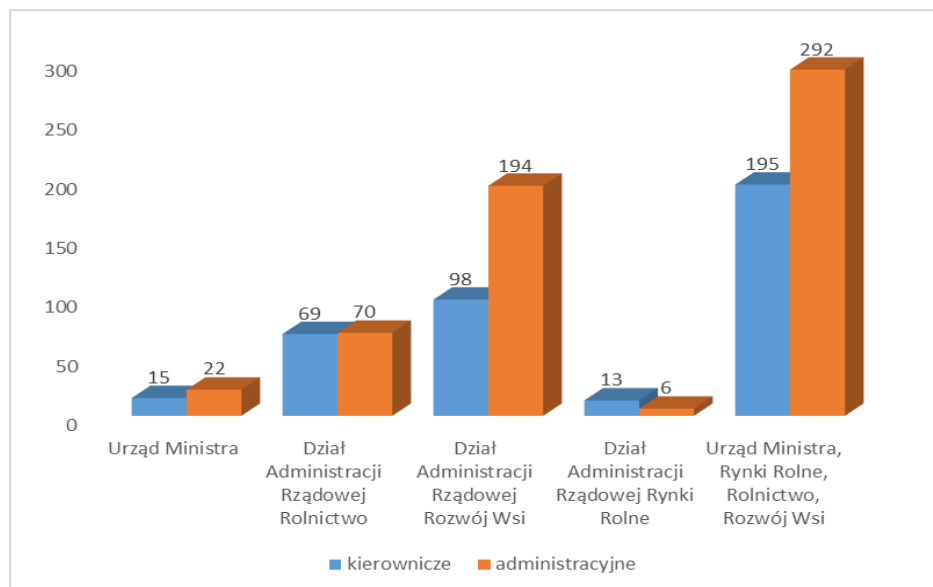
³ Zob. Tabela rozkładu [w:] Ch. i D. Nachmias „Metodyka badań w naukach społecznych” s. 585.

⁴ Pełną treść ankiety zamieszczono w załączniku do niniejszej dysertacji.

- dział administracji rządowej rynki rolne.

Wykres 1

Ilość otrzymanych ankiet z podziałem na urząd ministra i działy administracji rządowej.

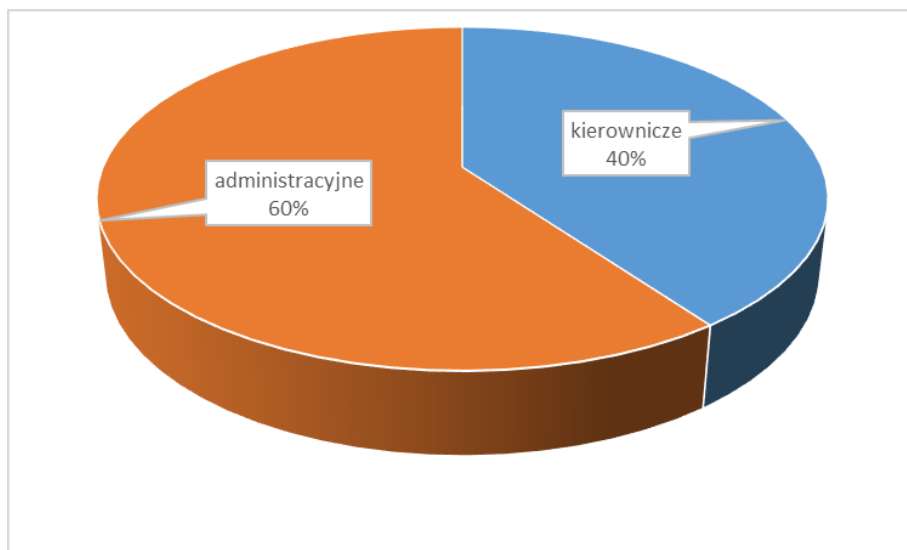

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Zgodnie z powyższym wykresem otrzymano ogółem 487 prawidłowo wypełnionych ankiet (z czego otrzymano 37 ankiet z urzędu ministra, 139 z działu administracji rządowej rolnictwo, 292 z działu administracji rządowej rozwój wsi oraz 19 działu administracji rządowej rynki rolne), prawie dwukrotnie przekroczyło wartość minimalnej próby reprezentatywnej dla pracowników Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz jednostek podległych i nadzorowanych przez Ministra Rolnictwa. Pozyskany materiał empiryczny wykorzystano zarówno do oceny obecnego stanu świadomości respondentów na temat zadań obronnych jak i do sformułowania ostrożnych prognoz i koncepcji zmian w zarządzaniu ministerstwem w kontekście odpowiedzialności za obronność państwa Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Wykres 2

Procentowy podział ankiet stanowisk administracyjnych i kierowniczych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

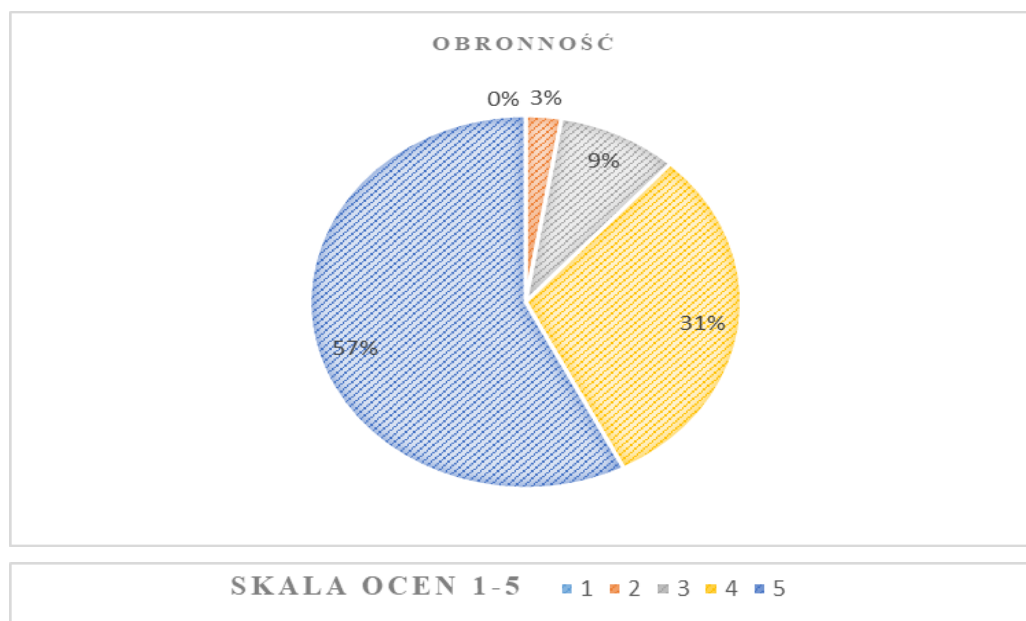
DIAGNOZA DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH PRZEZ MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI NA RZECZ OBRONNOŚCI PAŃSTWA

W ramach przeprowadzonych badań dotyczących realizacji zadań obronnych w działach administracji rządowej rolnictwo, rynki rolne oraz rozwój wsi (DAR) analizie poddano obszar tworzenia warunków do realizacji zadań obronnych. Stwierdzono, że w celu kierunkowania przygotowań obronnych opracowano w Urzędzie Ministra szereg dokumentów normujących działalność obronną w DAR⁵. Na podstawie ich analizy należy stwierdzić, że zarówno wydane zarządzenia jak i przyjęta koncepcja przygotowań obronnych ustalają działania priorytetowe i w sposób ogólny wskazują ich wykonawców. Kierownicy jednostek podległych lub nadzorowanych otrzymują ze szczebla nadrzędnego wszystkie dokumenty kierunkujące przygotowania obronne oraz opracowują własne koncepcje przygotowań obronnych. W większości wydali również stosowne zarządzenia dotyczące wykonywania zadań w ramach powszechnego obowiązku obrony.

⁵ Zarządzenie Nr 17 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 maja 2019 r. w sprawie systemu stałych dyżurów; Zarządzenie Nr 6 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 kwietnia 2015 r. w sprawie organizacji i wykonywania zadań w ramach powszechnego obowiązku obrony; Zarządzenie Nr 57 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 września 2015 r. w sprawie przygotowania systemu kierowania w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi; Koncepcja przygotowania działów administracji rządowej rolnictwo, rynki rolne i rozwój wsi do realizacji zadań obronnych w czasie pokoju oraz w trakcie podwyższania stanów gotowości obronnej państwa w latach 2016-2022.

Wykres 3

Ocena istotności obronności z podziałem na Urząd Ministra, Rolnictwo, Rozwój Wsi i Rynki Rolne.

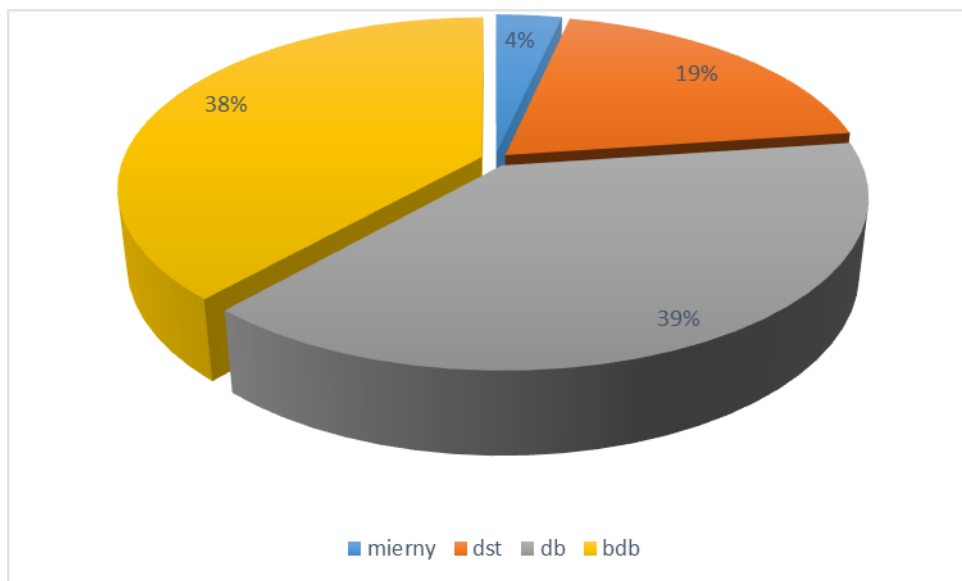
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Ankietowani, zapytani o istotność obronności, które zostały zobrazowane w skali procentowej na wykresie nr 3 wskazali, że jest to obszar istotny z punktu widzenia respondentów (88% - suma odpowiedzi ocen 4 i 5). Analiza wyników z podziałem na grupy badawcze przedstawione na powyższym wykresie wskazuje, że stosownie do opinii respondentów w działach administracji rządowej rolnictwo, urzędu ministra, rozwoju wsi udzielili odpowiedzi w skali 4 i 5 adekwatnie 93%, 92% i 90%. Natomiast respondenci działu administracji rządowej rynki rolne odpowiednio ocenili istotność obronności na poziomie 85%.

Podczas badań stwierdzono, że sposób unormowania problematyki przygotowań obronnych w Regulaminie Organizacyjnym Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi jest poprawny. Zadania obronne powierzone są poszczególnym komórkom merytorycznym, zostały również wyszczególnione w regulaminach wewnętrznych departamentów i biur oraz w zakresach czynności pracowników. Podobnie jest w jednostkach podległych lub nadzorowanych, w których dokonano podziału zadań na takich samych zasadach. Niemniej jednak w zakresie reklamowania widzi się potrzebę zastąpienia ogólnego sformułowania „realizacja zadań wynikających z ustawy o powszechnym obowiązku obrony” wskazaniem konkretnego zdania dotyczącego reklamowania i przypisanie właściwej w tym zakresie komórce. Uszczegółowiony zapis z regulaminu organizacyjnego powinien znaleźć swoje odzwierciedlenie w zakresach czynności pracowników.

Wykres 4

Ocena stanu formalno-prawnego w obszarze zadań obronnych w MRiRW oraz JPiN.

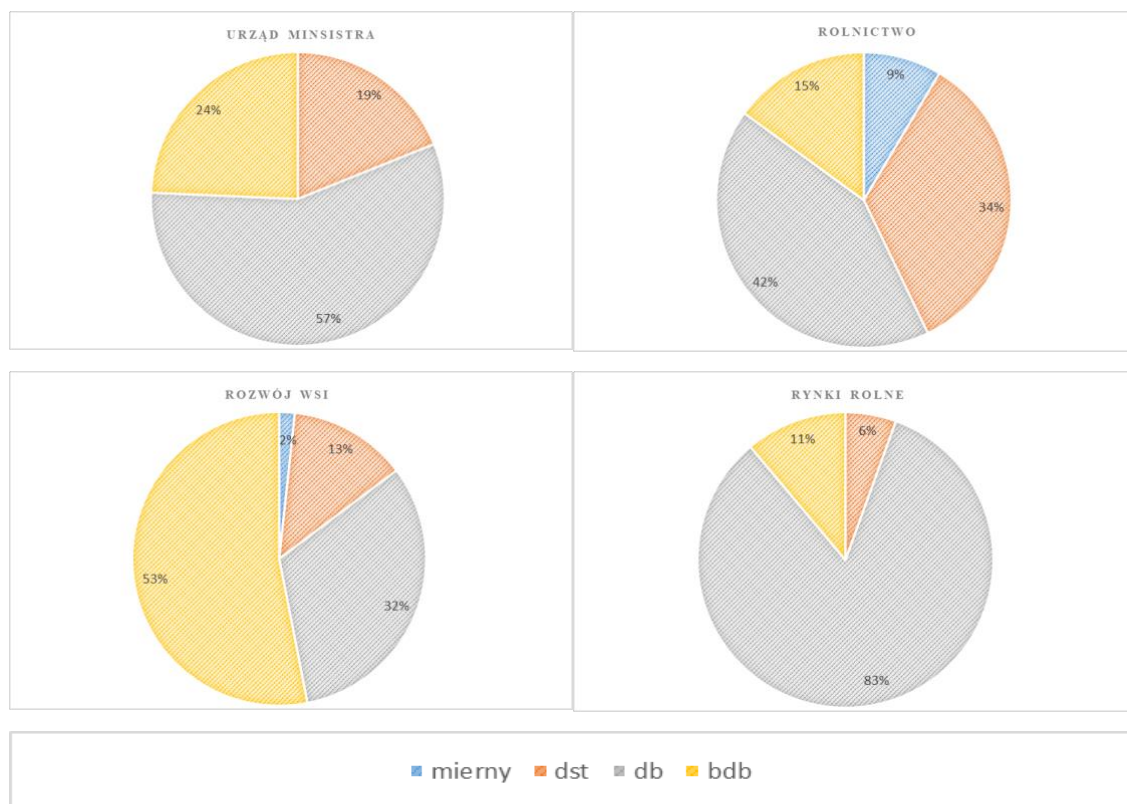
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Biorąc pod uwagę, istotność uregulowania zadań obronnych w sensie prawnym, Autorzy zdefiniowali w ankiecie pytanie dotyczące oceny stanu formalno-prawnego zadań obronnych w odniesieniu do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz jednostek podległych lub nadzorowanych. Respondenci zgodnie z wynikami przedstawionymi na wykresie 80, odpowiednio udzielili odpowiedzi: mierny, dostateczny, dobry, bardzo dobry. Anketowani odpowiedzieli, że w ich ocenie prawo dotyczące zadań obronnych unormowane jest na poziomie dobrym i bardzo dobrym w 77%, natomiast 4% uznało uregulowanie zagadnień na poziomie miernym.

Analiza wyników z podziałem na grupy badawcze przedstawione na wykresie nr 4 wskazuje, że największą niezachwianą pewnością, że zadania obronne są dobrze i bardzo dobrze zdefiniowane w aktach prawa MRiRW oraz JPiN mają anketowani urzędu ministra, działów administracji rządowej rynki rolne (95%), rozwoju wsi (85%) oraz urzędu ministra (81%). Natomiast wątpliwość w tym zagadnieniu posiadają respondenci pozostałej grupy badawczej – działu administracji rządowej rolnictwa (67%), przy poziomie miernym, dostatecznym na poziomie 43(%)

Wykres 4

Ocena stanu formalno-prawnego w obszarze zadań obronnych w MRiRW oraz JPiN z podziałem na Urząd Ministra, Rolnictwo, Rozwój Wsi, Rynki Rolne.

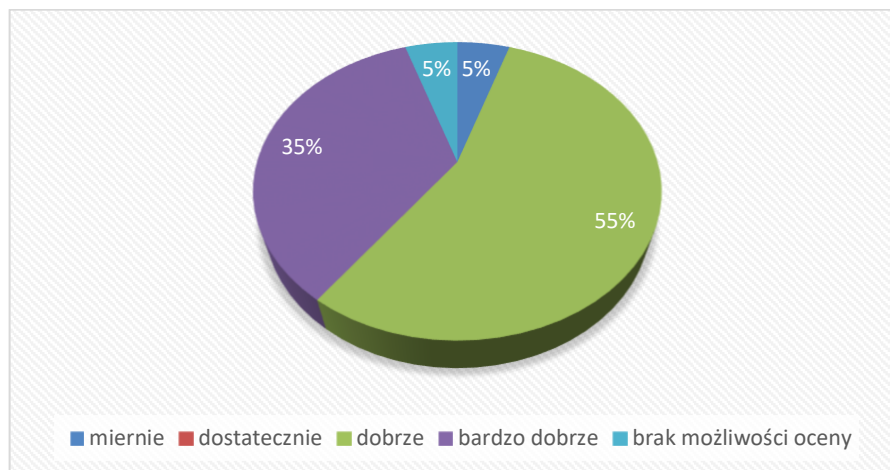

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Autorzy poddali również ocenie przez respondentów (ekspertów do spraw bezpieczeństwa z Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz jednostek podległych i nadzorowanych), stan aktualnie obowiązującego prawa regulującego proces zadań obronnych w państwie. Eksperci, zgodnie z wynikami przedstawionymi na poniższym wykresie ocenili, że prawo dotyczące zadań obronnych unormowane jest na poziomie dobrym i bardzo dobrym w 90%, natomiast 5% ekspertów uznało uregulowanie zagadnień na poziomie miernym (urząd ministra). Należy podkreślić, że ocena prawa regulującego proces zadań obronnych w państwie jest wyższa od oceny stanu formalno-prawnego zadań obronnych w odniesieniu do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz jednostek podległych lub nadzorowanych.

Wykres 6

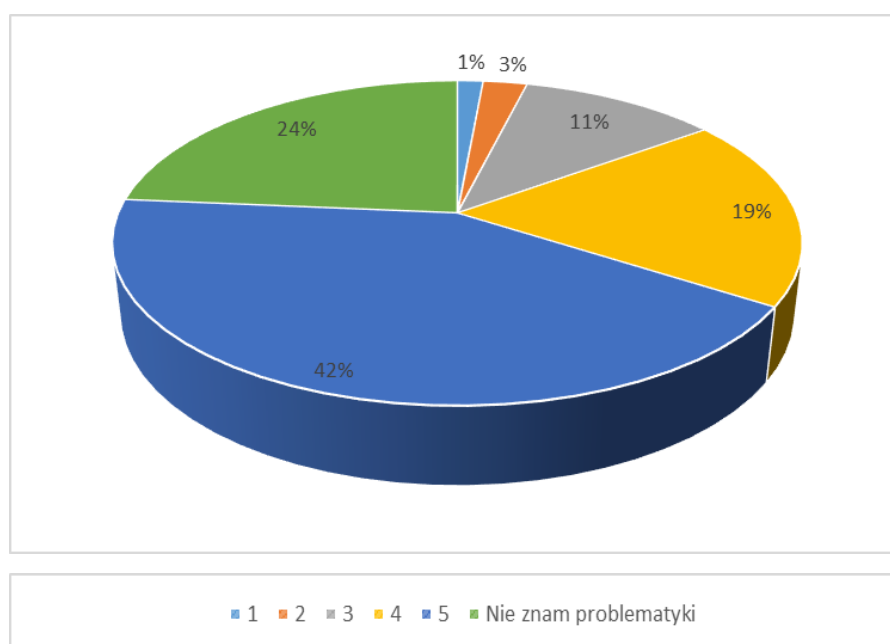
Ocena stanu aktualnie obowiązującego prawa regulującego procesu zadań obronnych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników wywiadu eksperckiego.

Wykres 7

5Ocena realizacji zadań obronnych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

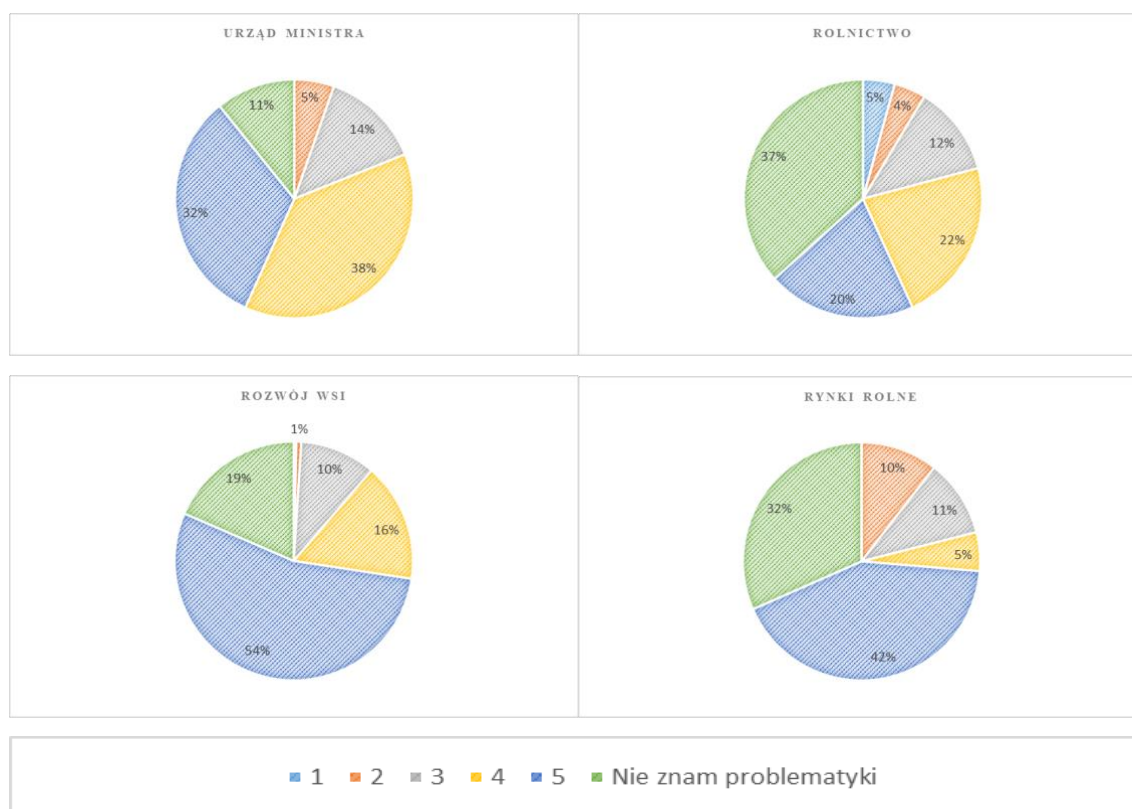
W przeprowadzonych badaniach sondażowych przedstawionych na powyższym wykresie, dotyczących oceny realizacji zadań obronnych w odniesieniu do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz jednostek podległych lub nadzorowanych, respondenci odpowiednio udzielili odpowiedzi: w skali ocen od 1 do 5 oraz wskazania o braku znajomości przedmiotowej problematyki. Ankietowani odpowiedzieli, że w ich ocenie zadania obronne realizowane są na

poziomie dobrym i bardzo dobrym w 71%, (odpowiedzi 4 i 5) przy jednoczesnym wskazaniu niezachwiania ocenianej problematyki na poziomie 24%.

Analiza wyników z podziałem na grupy badawcze przedstawione na poniższym wykresie wskazuje, że największą niezachwianą pewnością, że zadania obronne są dobrze i bardzo dobrze realizowane w MRiRW oraz JPiN mają ankietowani urzędu ministra (70%) i działu administracji rządowej rozwoju wsi (70%). Natomiast wątpliwość w tym zagadnieniu posiadają respondenci pozostałych grup badawczych – działów administracji rządowej: rolnictwa (42%) i rynków rolnych (47%), przy jednoczesnym dość dużym braku znajomości problematyki zadań obronnych na poziomie odpowiednio 37% i 32%.

Wykres 7

6Ocena realizacji zadań obronnych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z podziałem na Urząd Ministra, Rolnictwo, Rozwój Wsi, Rynki Rolne.

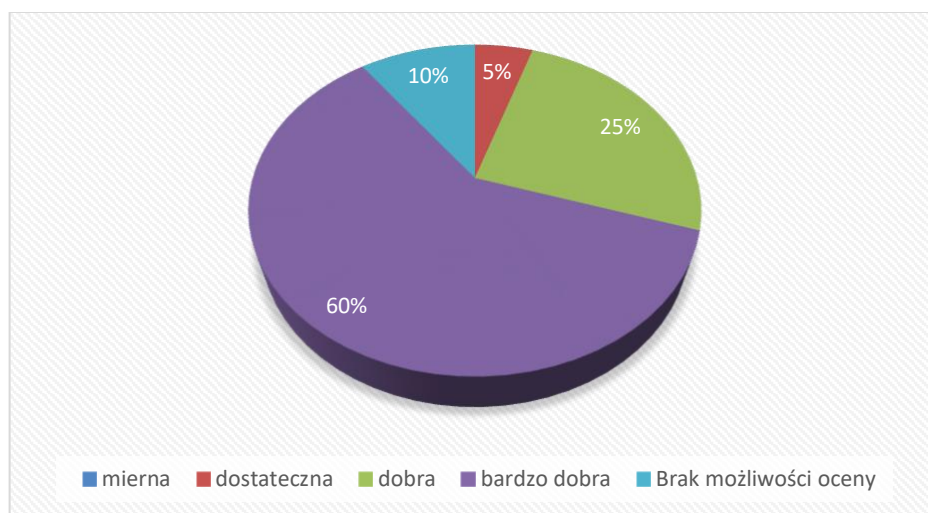
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Autor poddał również ocenie przez respondentów (ekspertów do spraw bezpieczeństwa z Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz jednostek podległych i nadzorowanych), stan zadań obronnych w państwie. Eksperci, zgodnie z wynikami przedstawionymi na poniższym wykresie przy braku możliwości oceny na poziomie 10%, ocenili, że stan zadań obronnych realizowany

jest na poziomie dobrym i bardzo dobrym w 85%, natomiast 5% ekspertów uznało uregulowanie zagadnień na poziomie dostatecznym (urząd ministra i DAR rolnictwo). Należy podkreślić, że ocena zadań obronnych w państwie jest wyższa od oceny realizacji zadań obronnych w odniesieniu do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz jednostek podległych lub nadzorowanych.

Wykres 8

Ocena poziomu realizacji zadań obronnych w państwie.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników wywiadu eksperckiego.

PODSUMOWANIE

Konstatując, należy stwierdzić, że w toku prowadzonego badania nie ustalono faktów, które dawałyby podstawę do podważenia hipotezy, że „skuteczność podejmowanych działań w zarządzaniu bezpieczeństwem przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi zależy od przyjętych rozwiązań systemowych, obwarowanych aktami prawa wewnętrznego oraz aktami normatywnymi w Ministerstwie Rolnictwa i działach administracji rządowej, rolnictwo, rozwój wsi i rynki rolne, co w konsekwencji pozwoli na zwiększenie poziomu bezpieczeństwa państwa zarówno w odniesieniu do zagrożeń zewnętrznych i wewnętrznych”.

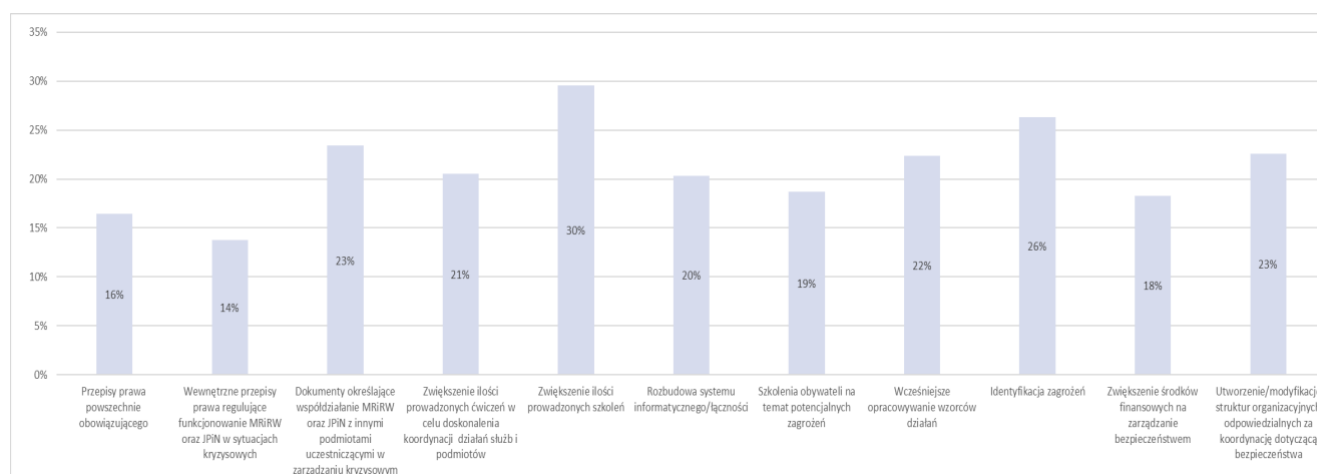
Autorzy stwierdzili, że sposób organizacji i realizacji zadań obronnych oraz przyjęte procedury działania w stopniu dobrym i bardzo dobrym zapewniają ciągłość funkcjonowania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w czasie pokoju, stanów nadzwyczajnych oraz w czasie wojny. Przyjęte rozwiązania mają charakter kompleksowy i w sposób systemowy regulują zasady funkcjonowania w poddanych badaniom obszarach. Potwierdzeniem tej tezy są wyniki przedstawione na wykresie 8, dotyczące oceny zadań obronnych w Ministerstwie Rolnictwa i

Rozwoju Wsi oraz jednostek podległych i nadzorowanych. Istotnym z punktu rozpatrywanej problematyki jest udzielenie przez respondentów 15% odpowiedzi wskazującej mierną lub dostateczną znajomością problematyki zadań obronnych.

Ocena systemu zarządzania bezpieczeństwem przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w obszarze obronności pozwala stwierdzić iż, jest to systemem złożony (wieloszczeblowy, wielopoziomowy). Celem tego systemu jest zapewnienie właściwego poziomu bezpieczeństwa państwa w działach administracji rządowej: rolnictwo, rynki rolne i rozwój wsi na poziomie lokalnym, krajowym i międzynarodowym.

Wykres 9

7 Najistotniejsze działania do podjęcia w celu poprawy jakości funkcjonowania, organizacji i zarządzania bezpieczeństwem przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz jednostek podległych i nadzorowanych oraz kierunki zmian w zakresie zadań obronnych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Istotnym z punktu rozpatrywanej problematyki są ewentualne zmiany dotyczące w zakresie budowania tego systemu przyjętego przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz jednostki podległe i nadzorowane oraz jakie powinny być przyjęte kierunki uważa za najistotniejsze w celu poprawy jakości funkcjonowania, organizacji i zarządzania bezpieczeństwem przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz jednostki podległe i nadzorowane. Propozycje respondentów ukierunkowane są we wszystkich badanych obszarach na podjęcie działań dotyczących: zwiększenie intensywności szkoleń, identyfikacji zagrożeń oraz utworzenie/modyfikację struktur organizacyjnych odpowiedzialnych za koordynację dotyczącą bezpieczeństwa. Kierunki zmian powinny być również ukierunkowane na: opracowywanie wzorców działań i opracowania dokumentów określających współdziałanie Ministerstwie

Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz jednostek podległych i nadzorowanych z innymi podmiotami uczestniczącymi. Najmniejsze potrzeby zmian dotyczą przepisów prawa powszechnie obowiązującego, wewnętrznych przepisów prawa regulujące funkcjonowanie Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz jednostek podległych i nadzorowanych w sytuacjach kryzysowych czy rozbudowy systemu informatycznego i łączności.

BIBLIOGRAFIA REFERENCES LIST

PIŚMIENNICTWO LITERATURE

Kitler W, Kośmider T. (red.), Metodologiczne i dydaktyczne aspekty bezpieczeństwa narodowego, Difin, Warszawa 2015.

Kitler W., Drabik K., Szostek I. (red), System bezpieczeństwa narodowego RP. Wybrane problemy, Akademia Obrony Narodowej, Warszawa 2014.

Misiuk A., Administracja porządku i bezpieczeństwa publicznego, Zagadnienia prawno-ustrojowe, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2018,

Misiuk A., Instytucjonalny system bezpieczeństwa wewnętrznego. Difin, Warszawa 2013.

Szczurek (red.) Militarne i niemilitarne aspekty bezpieczeństwa Polski w Unii Europejskiej, Warszawa 2014.

ŹRÓDŁA SOURCES

Akty prawa wewnętrznego Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Zarządzenie Nr 60 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 lipca 2009 r. w sprawie nadania statutu Głównemu Inspektoratowi Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

Zarządzenie Nr 74 /2019 Prezesa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z dnia 73 lutego 2019 r. w sprawie ustalenia regulaminu organizacyjnego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Zarządzenie Nr 17 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 maja 2019 r. w sprawie systemu stałych dyżurów.

Zarządzenie Nr 6 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 kwietnia 2015 r. w sprawie organizacji i wykonywania zadań w ramach powszechnego obowiązku obrony.

Zarządzenie Nr 57 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 września 2015 r. w sprawie przygotowania systemu kierowania w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Zmieniające Zarządzenie Nr 19 z Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi dnia 8 czerwca 2018 r. w sprawie systemu stałych dyżurów.

Zarządzenie w sprawie organizacji i trybu pracy Rządowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego. Zarządzenie w sprawie wykazu przedsięwzięć i procedur systemu zarządzania kryzysowego. Dyrektywa Rady 2008/114/WE z dnia 8 grudnia 2008 r.

Akty normatywne Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Koncepcja przygotowania działów administracji rządowej rolnictwo, rynki rolne i rozwój wsi do realizacji zadań obronnych w czasie pokoju oraz w trakcie podwyższania stanów gotowości obronnej państwa w latach 2016-2022.

Program szkolenia obronnego w działach administracji rządowej: rolnictwo, rozwój wsi, rynki rolne i rybołówstwo na lata 2017-2022; Plan szkolenia obronnego w działach administracji rządowej: rolnictwo, rozwój wsi, rynki rolne cyklicznie.

Program mobilizacji gospodarki.

Program pozamilitarnych przygotowań obronnych.

Program doskonalenia obrony cywilnej.

Wytyczne Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi do szkolenia obronnego w działach administracji rządowej: rolnictwo, rozwój wsi i rynki rolne cyklicznie.

Wytyczne Rady Ministrów do programowania przygotowań obronnych Rzeczypospolitej Polskiej Programie rozwoju Sił Zbrojnych RP.

Copyright (c) 2022 Krzysztof MESZYŃSKI, Rafał ROMANOWSKI.

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.